

PŘÍSTUPY VZDĚLÁVACÍCH INSTITUCÍ KE SLEDOVATELNOSTI, DOSTUPNOSTI A SHODĚ S POŽADAVKY V ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ

Plura, J., Nenadál, J.

Katedra kontroly a řízení jakosti FMMI VŠB-TU Ostrava

ÚVOD

V období od srpna 2006 do března 2008 se katedra kontroly a řízení jakosti FMMI VŠB-TU Ostrava podílela na řešení mezinárodního projektu Leonardo da Vinci IT/05//C/F/RF-81504 „Traceability, Accessibility, Correspondence in VET Systems“ (TRACE). Na řešení projektu, jež byl koordinován vzdělávacím odborem regionálního úřadu regionu Piemont v Turíně se podíleli zástupci vzdělávacích institucí z partnerských zemí Itálie, Francie, Německa, České republiky a Rumunska. Podrobnější informace lze nalézt na zřízených internetových stránkách [1].

Hlavním cílem řešeného projektu bylo provést benchmarking přístupů ke sledovatelnosti, dostupnosti a posuzování shody s požadavky v odborném vzdělávání v jednotlivých zemích s cílem identifikovat slabé a silné stránky a umožnit sdílení „nejlepší praxe“. Jednotlivé sledované oblasti zahrnovaly tyto aspekty:

Sledovatelnost lze charakterizovat jako schopnost podchytit historii poskytované služby a sledovat cestu jejího vývoje (od návrhu až k finanční zprávě). Dotýká se každé jednotlivé fáze průběhu činností (před realizací, v průběhu realizace, po realizaci) a je založena na důkazech, které dovolují zaznamenat nebo sledovat postup a výsledky jednotlivých fází. Zaměřuje se zejména na sledování konformity a regulérnosti pomocí definovaných kritérií a ukazatelů a finanční monitoring.

Dostupnost je chápána jako schopnost dosáhnout, pomocí správných nástrojů, na cílové skupiny zákazníků. Správnými nástroji jsou míněny všechny komunikační prostředky, které potenciálnímu uživateli umožňují přijmout nabízené služby. Dostupnost zahrnuje i možnosti přístup cílového uživatele k požadovaným informacím.

Shoda s potřebami se zjišťuje kontrolou dosažení předpokládaných cílů pro různé zájmové skupiny (ty, kteří rozhodují o poskytování výcviku, poskytovatele výcviku, účastníky výcviku). Shoda s potřebami porovnává každý plánovaný cíl projektu s výsledky projektu, monitorováním jeho vývoje a realizace.

1. PRÍPRAVA DOTAZNÍKOVÉHO PRŮZKUMU

V rámci řešení projektu TRACE byl mimo jiné realizován dotazníkový průzkum zaměřený na analýzu sledovatelnosti, dostupnosti a shody s požadavky v odborném vzdělávání. Na návrhu dotazníku se podíleli zejména odborníci z francouzské vzdělávací a konsultační společnosti ID Formation a z italského regionálního úřadu Piemont, konečná podoba dotazníku však zohledňuje i připomínky ostatních partnerů. Dotazník obsahoval celkem 44 většinou uzavřených otázek, které byly

rozděleny do tří sledovaných oblastí: sledovatelnost, dostupnost a shoda s požadavky.

V dotazníku byly použity různé typy otázek. Jednalo se jak o otázky, kdy byla možná pouze jedna odpověď, tak o otázky, kdy bylo možné volit několik odpovědí. Řada otázek byla připravena tak, že respondenti u jednotlivých možných odpovědí měli možnost vyjádřit míru jejich uplatnění. Příklad takové otázky je uveden v tab. 1.

Tab. 1: Příklad jedné z otázek dotazníku

A4- Jaké prostředky využívá vaše organizace k informování cílových skupin o nabídkách vzdělávacích aktivit? (prosím vyznačte křížkem na škále od 1 do 5, kde 1 znamená nejmenší významnost)

	1	2	3	4	5
a) WWW stránky vaší organizace	☐	☐	☐	☐	☐
b) Informační kampaně formou publikací, letáků, katalogů apod.	☐	☐	☐	☐	☐
c) Publikace v odborném tisku	☐	☐	☐	☐	☐
d) Publikace na specializovaných www portálech	☐	☐	☐	☐	☐
e) Poštou zasílané informace na adresy z databáze	☐	☐	☐	☐	☐
f) Jiné, prosím specifikujte: _____	☐	☐	☐	☐	☐

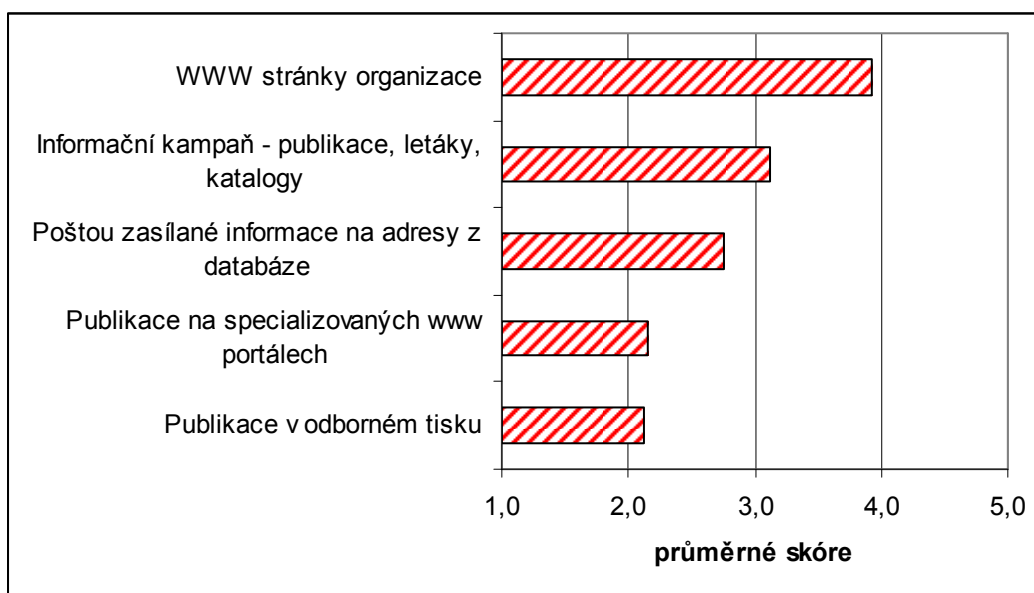
Respondenty průzkumu byly jak vzdělávací instituce, nabízející odborné vzdělávací kurzy, tak účastníci těchto kurzů. Co se týče vzdělávacích institucí, byly v České republice získány odpovědi od celkem 25 institucí, nabízejících odborné vzdělávací kurzy. Jednalo se o vzdělávací instituce působící v různých místech České republiky, přičemž větší polovina z nich má své působiště v Moravskoslezském kraji. V tomto příspěvku je pozornost zaměřena na vyhodnocení dotazníků určených vzdělávacím institucím.

Co se týká právní formy oslovených vzdělávacích institucí, z 64% se jednalo o soukromé vzdělávací organizace a z 36% o veřejné vzdělávací organizace. Co se týká ročního obratu, většina organizací (76%) uvedla jeho hodnotu menší než 500 000 euro 16% organizací uvedlo roční obrat v rozmezí 500 000 až 2 000 000 Euro a dvě organizace uvedly roční obrat vyšší než 2 000 000 Euro.

2. VÝSLEDKY PROVEDENÉHO PRŮZKUMU

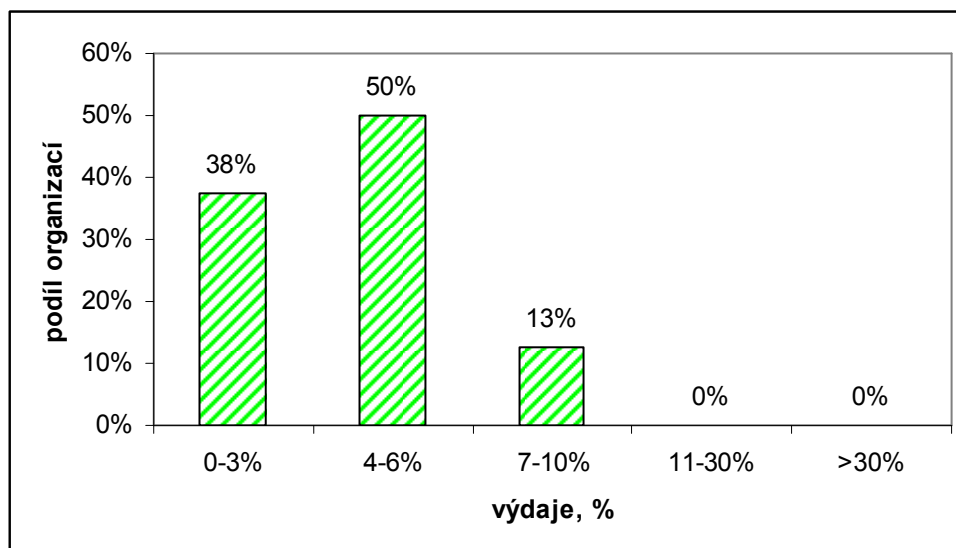
Co se týká výsledků provedeného průzkumu bude, vzhledem k rozsáhlosti informací, pozornost věnována pouze vybraným otázkám.

Tak například v případě odpovědí na otázku uvedenou v tab. 1 bylo zjištěno, že za nejvýznamnější prostředek pro informování cílových skupin o nabídkách odborného vzdělávání jsou považovány www stránky dané organizace a naopak nejméně využívaným prostředkem je publikování informací v odborném tisku (viz obr.1).

Obr. 1: Význam prostředků využívaných vzdělávacími organizacemi k informování cílových skupin o nabídkách vzdělávacích aktivit (1-nejnižší význam, 5-nejvyšší význam)

Na otázku „Jak dlouho před zahájením výcvikového programu jsou příslušné informace dostupné?“ téměř polovina respondentů (44 %) uvedla, že 2 až 3 měsíce předem, jedna třetina (32 %) informace zveřejňuje 1 měsíc předem a přibližně čtvrtina (24 %) uvedla, že příslušné informace dává k dispozici 3 až 6 měsíců předem. Téměř tři čtvrtiny respondentů (72 %) přitom uvedlo, že si ověřují, zda se příslušné informace dostaly ke konečným uživatelům. K tomu jsou využívány zejména dotazníky předkládané účastníkům vzdělávacích kurzů a sledování počtu návštěvníků internetové stránky.

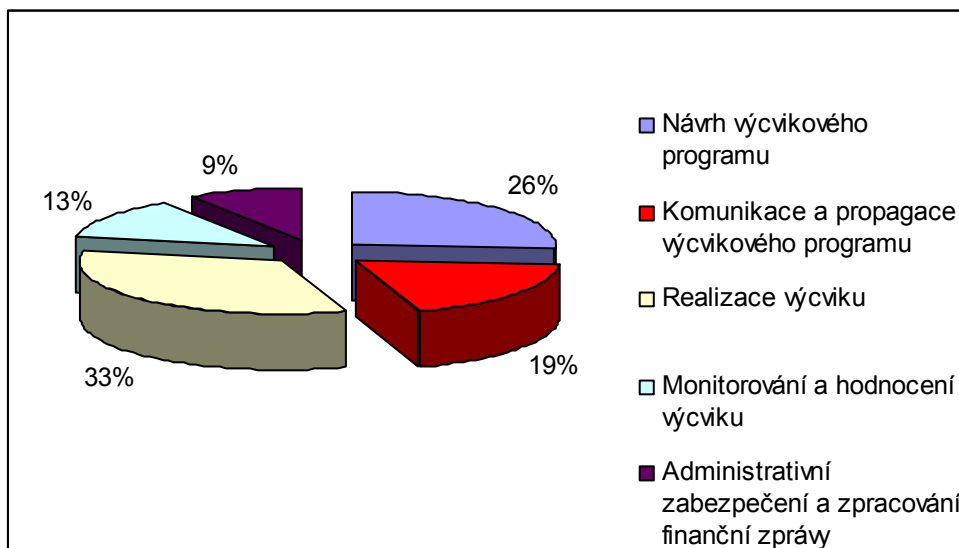
Obr. 2: Rozdělení vzdělávacích organizací podle podílu výdajů věnovaných propagaci výcvikových programů z ročního obrátu organizace

Co se týká výdajů na propagaci výcvikových programů, 38 procent organizací uvedlo, že tato částka činí maximálně 3 % ročního obrátu organizace, u poloviny respondentů tato částka představuje 4 až 6 % a 13 procent organizací uvedlo, že

vydaná částka se pohybuje v rozmezí od 7 do 10 %. U žádné ze vzdělávacích organizací tyto údaje nepřesáhly 10% ročního obrátu (viz obr. 2).

Zajímavé výsledky přineslo vyhodnocení procentuální váhy, které vzdělávací organizace přisuzují jednotlivým fázím výcvikových programů. Nejvyšší váha je, podle očekávání, přiřazena samotné realizaci výcviku, její hodnota však představuje pouze 33 %. Druhá nejvyšší váha byla přiřazena návrhu výcvikového programu (26 %) a vysokou relativní váhou byla oceněna komunikace a propagace výcvikového programu (19 %) – viz obr. 3.

Více než dvě třetiny vzdělávacích organizací (68 %) mají definovány standardní postupy, s jejichž pomocí jsou schopny garantovat dodržování všech předpisů a podmínek stanovených nadřízenými orgány a institucemi (například organizace, které příslušný výcvikový program finančně podporují). V mnohem menší míře (u 16 % organizací) si příslušné postupy určuje pracovník odpovědný za danou činnost, případně (u 12% organizací) jsou takové postupy definovány organizací pouze dočasně.

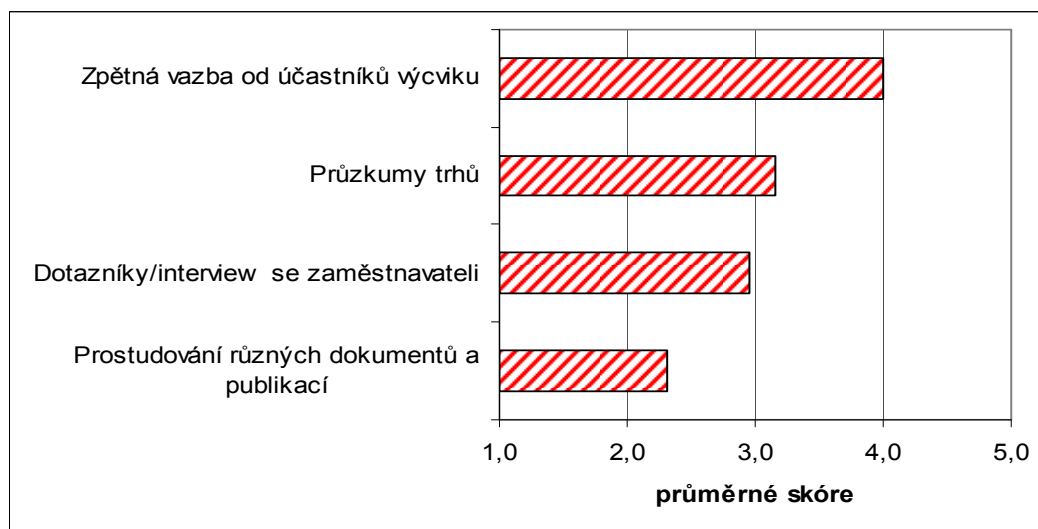
Obr. 3: Průměrné relativní váhy přiřazené jednotlivým fázím výcvikových programů.

Co se týká názoru na obtížnost pochopení požadavků příslušných předpisů, téměř polovina vzdělávacích organizací (48 %) ji považuje za poměrně malou a dokonce některé organizace (8 %) tvrdí, že žádné obtíže s pochopením požadavků příslušných předpisů nemají. Naproti tomu poměrně velký podíl organizací (44 %) považuje obtížnost pochopení požadavků příslušných předpisů za poměrně velkou.

U otázky zaměřené na informační zdroje využívané vzdělávacími organizacemi pro aktualizaci výcvikových programů byl nejvyšší význam přisouzen zpětné vazbě od účastníků výcviku (průměrné skóre 4,0). V mnohem menší míře jsou využívány průzkumy trhu nebo dotazování zaměstnavatelů (průměrná skóre 3,2 a 3,0) a nejnižší význam byl přisouzen studiu různých dokumentů a publikací (průměrné skóre 2,3) – viz obr.4.

Tři čtvrtiny oslovených vzdělávacích organizací uvedly, že ověřují shodu mezi deklarovanými očekáváními účastníků na začátku výcvikového kurzu a reálně

dosaženými cíli výcviku. Získané informace jsou využívány zejména k aktualizaci nabídek kurzů, ke zlepšení a rozpracování příslušných témat a modulů kurzů a jsou impulsem pro zařazení dalších aktivit do současných výcvikových programů.

Obr. 4: Závažnost informačních zdrojů pro aktualizaci nabídek výcvikových programů (1-nejnižší význam, 5-nejvyšší význam)

Co se týká způsobu ukončení výcvikových programů téměř čtyři pětiny vzdělávacích organizací předpokládá použití závěrečných testů.

Zajímavý pohled na úspěšnost výcvikových programů realizovaných oslovenými vzdělávacími organizacemi poskytly odpovědi na otázku: „U kolika procent Vámi realizovaných kurzů bylo dosaženo plánovaných cílů?“. Průměrná hodnota podílu kurzů, u nichž bylo dosaženo plánovaných cílů činila 85,1 %, odpovědi jednotlivých respondentů se však pohybovaly v rozmezí od 65 do 100%.

ZÁVĚR

V předloženém příspěvku jsou diskutovány vybrané výsledky dotazníkového průzkumu vzdělávacích organizací v České republice z hlediska sledovatelnosti, dostupnosti a shody s požadavky u poskytovaných výcvikových programů odborného vzdělávání. Bližší informace o celkových výsledcích mezinárodního projektu, v rámci kterého byl průzkum realizován, jsou k dispozici na internetových stránkách projektu [1].

Použité zdroje:

- [1] Traceability, Accessibility, Correspondence in VET Systems [on line]. [cit. 2008-03-10]. Dostupný z <http://www.trace-leonardo.net/>

Lektoroval:
Ing. David Vykydal, PhD.